

BESKRIVNING AV EN MIDDAG

Den snabbt torkande, känsliga och krävande akvarellen upplevs som en ögonblickets konst, där till och med innehållet är underställd formen. Motivet är ofta en impression av ett flyktigt ögonblick, ljus, ett stycke stämning. Få är de akvarellister som berättar historier, kritiskt kommenterar världens gång eller försöker kombinera vardagens verklighet med fantasi.

Petri Hytönen är ett rätt ensamt fenomen i den finländska akvarellkonsten. Han behärskar suveränt de möjligheter akvareller erbjuder. Med sina stora akvarellverk producerar han en illusion, magiskt ljus och ett ögonblick av stämning, men det är endast en bakgrund för hans bildvärld. "Jag gör snarare bilder än materialestetik. Den är inte jag. Det har man hållit på med i tvåhundra år. Det finns inte längre människor som kunde efterlikna till exempel Turner eller Goya. Eller Corot... av de äldre kanske Fragonard.

Handarbetets era är förbi. Jag utvecklar hellre tekniken i någon annan riktning, där den inte ännu har varit." Hytönen har också lyckats tygla tekniken: i stället för det arbetsdryga laverandet använder han spruta, sina skisser utför han digitalt med en dator. Själva verket uppstår dock som rent handarbete, men akvarellens zenska ögonblick förflyttar sig i Hytönens stil från bågskytte till höjdhopp. "Det är zenbuddhism som jag själv har utvecklat. Den stora ribbskräcken är där... jag är en före detta höjdhoppare... kan jag gå?... nu kan jag gå!..."

Akvarell är också självtortyr "i all sin minimalism, knapphet". "De allra lättaste och på ett visst sätt allra fittigaste materialen. Det är något av sadomasochism över det hela. Du får inte tillfredsställelse med detsamma. Man måste gnida förfärligt innan man stundtals åstadkommer något, och ändå ser du det så tydligt. Samtidigt är materialet förfärligt långsamt. Man kan inte göra stora serier i förfärligt snabb takt. Hytönens bilder hejdar dock inte åskådaren med sin tekniska briljans. Den första förvåningen uppstår ur de olika nivåerna i bildvärlden som kan tids- och Ortsbestämmas och deras kombinationer. Deras "grammatik är snedvriden, prosa och dikt har förväxlats. "Genom de allmänna lagarna för iakttagande blir funktioner automatiserade allt efter som de blir sedvanligare skriver den ryska formalisten Viktor Shklovskij och citerar Tolstoj: "Men om ingen såg eller såg utan medvetenhet, eller om människans hela komplexa liv förgår utan medvetenhet, ja då har ju det livet på sätt och vis inte funnits."

Just på detta baserar sig kraften i Hytönens verk: förgörandet av det automatiska, öppnandet av det omedvetna. Och med detta avser jag inte något psykoanalytiskt utan vardaglig heuristik: storheten hos de små aha-upplevelserna, med hjälp av vilka man framgångsrikt kan orientera i gränsområdena mellan fantasi och vardag.

UPP

Jag citerar åter Shklovskij: "För att vårt liv skall komma tillbaka och för att man åter skulle uppleva saker... finns det vi kallar konst... konstens medel är alienationens och den försvårade formens medel, som ökar observationens svårighetsgrad och utsträckning..." Hytönens akvareller gör synnerligen effektivt slut på automationen i observation. Åskådaren inte endast identifierar, hon ser. Vad ser jag då jag för första gången stiger ovanför molnen i ett flygplan? Inte ishockeylag som Hytönen, men jag minns det där ögonblicket som inträffade för tiotals år sedan. Jag minns det just nu. Jag steg ut ur planet och gick... Genom alienation observerar man saker - då man alltså observerar dem starkt och under en lång tid - i sin kontinuitet i stället för i sin spatialitet. I grund och botten är det fråga om hela livet och om hur fantasin är en del av det, hur det är vardag och realitet.

För Hytönen är konsten och livet ett och samma, och utom akvareller ingår nu även leksakernas värld och tre barn: "Genom familjelivet har min mjukare sida blivit mer dominerande. Jag har aggressivitet inom mig, som jag inte nödvändigtvis vill ta fram. Jag vet inte om jag som familjefar vill måla väldigt våldsamma motiv. Om man tar fram den, så fångar den dig. Kanske senare, då jag bara har hustrun att slåss med. Då du har en fem- eller sexårig flicka som är världens ljuvaste Pippi Långstrump, så inte kan man ju börja göra något där våldet flödar."

Hytönen separerar inte sin konst från sin vardag. Han går inte till sin ateljé bara för att göra något. Men för

honom är inte konsten enbart terapi - behöver han sådant tar han till korgboll eller annan idrott - eller eskapism, utan ett redskap för seende. "Hur kan man möta dagdrömmen och fantasin i vardagslivet. De är ändå så förfärligt sanna. Men hur möta dem, framföra dem? Enbart ingenjörssanningen orkar inte väcka intresse. Jag är intresserad av att kombinera det vi ser och tror oss se. Var och en har en egen realvärld, som är sann på olika sätt för alla. Din realvärld är för mig en fantasivärld.

Också om Hytönen tycker att "det är mycket trevligare att bereda samhället glädje än sorg" har han också en ironisk och sarkastisk sida. Han har också "ett behov att säga ifrån... att spräcka bubblorna i huvudet". Leksakernas klichémässigt och starkt könsspecifika värld och vardagens automatisering - "då man ställer sig vid pulkbacken bakom kyrkan och ser de barnvagnsförsedda eftermiddagsflanörerna och barnaskarorna" - väcker också kritik. I stället för en ljusglimt kan också ett förlängt ögonblick bli motiv för akvarellisten: "Beskrivning av en viss eftermiddag."

Och jag tittar, ser och frågar: "Är detta jag, är detta min värld?"

Otso Kantokorpi